

Επιλογή πηγών σε μετάφραση

Βίντεο V2.1.1

1. Το ψήφισμα του Χρεμωνίδα

Πηγή: Staatsverträge des Altertums III 476 (απόσπασμα)

«... Απόφαση του δήμου. Πρόταση του Χρεμωνίδα Ετεοκλέους από το δήμο των Αιθαλιδών. Και παλαιότερα οι Αθηναίοι και οι Λακεδαιμόνιοι και οι σύμμαχοί τους είχαν συμφωνήσει να συνάψουν συνθήκη φιλίας και συμμαχίας μεταξύ τους και διεξήγαγαν από κοινού πολλούς και δίκαιους αγώνες εναντίον όσων επιχειρούσαν να υποδηλώσουν τις πόλεις. Και τώρα που παρόμοια κρίσιμη κατάσταση επικρατεί σε όλη την Ελλάδα εξαιτίας εκείνων που επιχειρούν να καταλύσουν τους νόμους και τα πατροπαράδοτα πολιτεύματα κάθε πόλης, ο βασιλιάς Πτολεμαίος ακολουθώντας τη στάση των προγόνων του και της αδελφής του, καταβάλλει φανερά προσπάθειες για την κοινή ελευθερία των Ελλήνων. Ο δήμος των Αθηναίων συμμάχησε μαζί του και ψήφισε να κληθούν οι υπόλοιποι Έλληνες να επιδείξουν το ίδιο φρόνημα. Έτσι λοιπόν και οι Λακεδαιμόνιοι, φίλοι και σύμμαχοι του βασιλιά Πτολεμαίου συνήψαν συμμαχία και με τον δήμο των Αθηναίων μαζί με τους Ηλείους, τους Αχαιούς, τους Τεγεάτες, τους Μαντινείς, του Ορχομένιους, τους Φιαλείς, τους Καφυείς και όσους από τους Κρήτες είναι μέλη της συμμαχίας των Λακεδαιμονίων και του Αρέως και των άλλων συμμάχων και έστειλαν πρεσβευτές από τους συνέδρους τους προς τον δήμο. Οι πρεσβευτές που ήλθαν παρουσιάζουν τη μεγαλοψυχία των Λακεδαιμονίων και του Αρέως και των άλλων συμμάχων προς τον δήμο των Αθηναίων και προσκομίζουν τη συνθήκη σχετικά με τη συμμαχία. Έτσι ώστε, αφού επιτευχθεί γενική ομόνοια μεταξύ των Ελλήνων, να αγωνισθούν πρόθυμα μαζί με τον βασιλιά Πτολεμαίο και ενωμένοι μεταξύ τους εναντίον όσων αδικούν τώρα τις πόλεις και παραβιάζουν τις συνθήκες και στο εξής να σώζουν με σύμπνοια τις πόλεις, με τη βοήθεια της Καλής Τύχης, να αποφασίσει ο δήμος να ισχύει για πάντα η φιλία και συμμαχία που προσκομίζουν οι πρεσβευτές ανάμεσα στους Αθηναίους και τους Λακεδαιμονίους και τους βασιλείς των Λακεδαιμονίων κλπ.»

2. Οι πράξεις του Πτολεμαίου Γ΄

Πηγή: *Orientis Graeci Inscriptiones Selectae* 54.

«Ο βασιλιάς Πτολεμαίος ο Μέγας ... αφού παρέλαβε από τον πατέρα του τη βασιλεία στην Αίγυπτο, τη Λιβύη, τη Συρία, τη Φοινίκη, την Κύπρο, τη Λυκία, την Καρία και τα νησιά των Κυκλάδων εξεστράτευσε στην Ασία με πεζικό, ιππικό, στόλο και ελέφαντες από τη χώρα των Τρωγλοδυτών και την Αιθιοπία, τους οποίους ο πατέρας του και ο ίδιος ήταν οι πρώτοι που τους κινήγησαν και τους προετοίμασαν για στρατιωτική χρήση. Έχοντας γίνει κύριος όλης της γης στα δυτικά του Ευφράτη, της Κιλικίας, της Παμφυλίας, της Ιωνίας, του Ελλησπόντου της Θράκης και όλων των στρατιωτικών δυνάμεων σε αυτές τις χώρες και των ινδικών ελεφάντων και έχοντας καθυποτάξει όλους τους κυβερνήτες αυτών των χωρών, πέρασε τον ποταμό

Ευφράτη και, αφού καθυπέταξε τη Μεσοποταμία, τη Βαβυλωνία, τη Σουσιανή, την Περσίδα, τη Μηδία και τις υπόλοιπες χώρες ως τη Βακτρία και αφού αναζήτησε όλα τα ιερά αντικείμενα που είχαν αφαιρεθεί από την Αίγυπτο από τους Πέρσες και τα έφερε πίσω στην Αίγυπτο μαζί με τους υπόλοιπους θησαυρούς από αυτές τις περιοχές, έστειλε τα στρατεύματά του πέρα από τα κανάλια που είχαν εκσκαφεί ...»

Βίντεο V2.2.1

3. Ορισμός βασιλείας

Πηγή: Σούδα, λ. βασιλεία.

«Η μοναρχική εξουσία (*βασιλεία*) δεν δίνεται στους άνδρες ούτε από τη φύση ούτε από τον νόμο. Δίνεται σε όσους είναι ικανοί στη διοίκηση στρατευμάτων και διαχειρίζονται με σύνεση τις πολιτικές υποθέσεις».

4. Η ενθρόνιση του Πτολεμαίου Ε΄

Πηγή: Πολύβιος 15, 26, 1-3.

«Στην αρχή [ο Αγαθοκλής] υποκρινόταν (*ύπεκρίνετο*) πως τάχα δεν ήταν σε θέση να πει αυτό που ήθελε από το πλήθος των δακρύων που ανέβαιναν στα μάτια του. Αφού σκούπισε τα μάτια του πολλές φορές με τη χλαμύδα του, έλεγξε τα δάκρυά του, και κρατώντας το παιδί είπε: “Πάρτε αυτό το παιδί, που ο πατέρας του πεθαίνοντας το έδωσε στην αγκαλιά αυτής της γυναίκας”, δείχνοντας την αδελφή του, “και σας το εμπιστεύτηκε, άνδρες Μακεδόνες”».

Βίντεο V2.2.3

5. Ψήφισμα των Αιγών για τη λατρεία του Σελεύκου Α΄ και του Αντίοχου Α΄, 281 π.Χ.

Πηγή: Supplementum Epigraphicum Graecum LIX 1406 (αποσπάσματα)

«... Να οικοδομηθεί ένας όσο το δυνατό ωραιότερος ναός κοντά στον περίβολο του Απόλλωνα, ο χώρος να περιφραχθεί και να ανατεθούν όσο το δυνατόν ωραιότερα αγάλματα με επιγραφές που θα κατονομάζουν τον Σέλευκο και τον Αντίοχο. Να στηθεί μποροστά στον ναό άγαλμα και βωμός της Σωτήρας. Να ιδρυθεί βωμός για τους σωτήρες, απέναντι από τον ναό, με επιγραφές που θα κατονομάζουν τον Σέλευκο και τον Αντίοχο. Να αφιερωθεί ένα όσο το δυνατό ωραιότερο τέμενος. Για την εκατόμβη να οδηγούνται ταύροι στον περίβολο για τους Σωτήρες Σέλευκο και Αντίοχο και να τους θυσιάζουν οι [- -] που θα επιλεγούν με κλήρωση, όπως γίνεται και για τον Απόλλωνα. Κάθε μήνα, την ημέρα που αντιστοιχεί στην ημέρα που γίναμε ελεύθεροι, θα γίνονται δύο θυσίες [- -]. Να χωριστούν πάλι οι φυλές ώστε αντί για τέσσερεις να γίνουν έξι και δύο φυλές να ονομαστούν Σελευκίς και Αντιοχίς. [- -] Τον μήνα Σελευκεώνα να προσφέρεται θυσία ταύρου, όπως γίνεται και για τον Απόλλωνα στο Θάξιο. Να

εκλέγεται κάθε χρόνο μεταξύ του συνόλου των πολιτών ένας ιερέας, που θα φέρει δάφνινο στεφάνι, ταινία και λαμπρότατο ένδυμα· σε όλες τις θυσίες θα προσφέρει θυσία μαζί με τους τιμούχους και σε όλες τις συνεδριάσεις της εκκλησίας του δήμου θα κάνει προκαταρκτική προσφορά στον βωμό των σωτήρων όπως γίνεται και στους βωμούς των άλλων θεών [- -]. Να ανοικοδομηθούν η έδρα των πρυτάνεων και η έδρα των στρατηγών και το μιν πρυτανείο να ονομασθεί Σελεύκειο, το δε στρατηγείο Αντιόχειο. ...»

6. Ψήφισμα της Τέω για την απόδοση θεϊκών τιμών στον Αντίοχο Γ΄ και τη βασίλισσα Λαοδίκη, 203 π.Χ.

Πηγή: Supplementum Epigraphicum Graecum XLI 1003 (αποσπάσματα).

«Κοντά στο άγαλμα του Διονύσου να στηθούν δύο όσο το δυνατόν ωραιότερα και ιεροπρεπή μαρμάρινα αγάλματα του βασιλιά Αντίοχου και της αδελφής του, βασίλισσας Λαοδίκης, ώστε εκείνοι που ελευθέρωσαν την πόλη και τα εδάφη της, τα καθιέρωσαν, τα κατέστησαν άσυλα, τα απήλλαξαν από φόρους και έκαναν αυτή τη χάρη στον λαό και στο σωματείο των καλλιτεχνών του Διονύσου και στην πόλη να τιμούνται από όλους κατά δύναμη και ώστε, μοιραζόμενοι με τον Διόνυσο τον ναό και την υπόλοιπη λατρεία, να είναι κοινοί σωτήρες της πόλης μας και να μας δίνουν μαζί όλα τα αγαθά...

[Ακολουθεί ένα αποσπασματικό χωρίο, που αναφέρεται στην ίδρυση της γιορτής των Αντιοχείων και Λαοδικείων).

«Κάθε συμμορία [υποδιαίρεση των πολιτών] να στήσει στον τόπο της, δίπλα στον βωμό της συμμορίας, έναν βωμό για τον βασιλιά Αντίοχο τον Μεγάλο και την αδελφή του, βασίλισσα Λαοδίκη, και να προσφέρει σε αυτόν τον βωμό θυσία. Ο ιερέας του βασιλιά θα *κατάρχεται τῶν ἱερῶν* [θα πραγματοποιεί τις προκαταρκτικές τελετουργίες πριν από τη θυσία, όπως το ράντισμα του ζώου] και σε αυτή τη γιορτή θα έχει την επιμέλεια για τις σπονδές και τις άλλες τελετουργίες που πραγματοποιούν οι συμμορίες, με τον ίδιο τρόπο που ο ιερέας του Ποσειδώνα έχει την επιμέλεια στη γιορτή [- - -]. Οι υπόλοιποι κάτοικοι της πόλης μας να προσφέρουν θυσία στα σπίτια τους και να εορτάζουν κατά δύναμη. Όσοι αυτή τη μέρα βρίσκονται στην πόλη να φορούν στεφάνι. Αυτή η ημέρα θα είναι αργία για όλες τις εργασίες και στην πόλη και στην ύπαιθρο, δεν θα πραγματοποιούνται δίκες κανενός εναντίον κανενός. Αυτή η γιορτή θα καταγραφεί στην ιερά βύβλο. Για να καθιερωθεί στον βασιλιά Αντίοχο τον Μεγάλο εκείνος ο τόπος, όπου πραγματοποίησε μερικές από τις ευεργεσίες του και υποσχέθηκε άλλες, τις οποίες μετά υλοποίησε, να αφιερωθεί ένα όσο το δυνατόν ωραιότερο χάλκινο άγαλμα του βασιλιά στο πρυτανείο και κάθε χρόνο, την πρώτη ημέρα του μήνα Λευκαθεώνα [πρωτοχρονιά] όλα τα συμβούλια αξιωματούχων, συγκεκριμένα το συμβούλιο των στρατηγών, των τιμούχων και των ταμιών, μαζί με τον ιερέα του Αντίοχου και τον πρύτανη να προσφέρουν θυσία για την ανάληψη του αξιώματός τους στον βασιλιά, τις Χάριτες [εδώ: προσωποποιήσεις της εύνοιας και της ευγνωμοσύνης] και τη Μνήμη πάνω στον κοινό βωμό της πόλης στο πρυτανείο, έτσι ώστε να έχουν καλή αρχή στο αξίωμά τους. Και να επιλέγουν ένα

μεγάλο ζώο για θυσία. Οι έφηβοι που ολοκληρώνουν την εφηβεία, μαζί με τον επιμελητή του γυμνασίου, να προσφέρουν θυσία την ίδια μέρα, όπως γράφεται εδώ, ώστε να μην αρχίσουν καμιά δημόσια πράξη χωρίς να αποδώσουν πρώτα ευχαριστίες στους ευεργέτες κι ώστε να συνηθίσουμε τους απόγονοι μας να θεωρούν όλα τα άλλα δευτερεύοντα μπροστά στην έκφραση ευγνωμοσύνης κι ώστε να διαμορφώσουμε όσο το δυνατόν πιο όμορφα την πρώτη τους είσοδο στην Αγορά [δηλ. ως νέοι πολίτες]. Και οι νικητές σε αγώνες που απονέμουν ως βραβείο ένα στεφάνι όταν εισέρχονται πανηγυρικά στην πόλη μετά τη νίκη τους - - - μετά από την πύλη να έρχονται κατευθείαν στο πρυτανείο, να στεφανώσουν το άγαλμα του βασιλιά και να προσφέρουν θυσία, όπως γράφεται πιο πάνω. Επειδή ο βασιλιάς δεν μας έφερε μόνο ειρήνη αλλά και μας απήλλαξε για τα επόμενα χρόνια από τα βαριά και σκληρά φορτία, απαλλάσσοντάς μας από τους φόρους, και επειδή πρόσφερε ασφάλεια για τις καλλιέργειες και τον θερισμό στην ύπαιθρο και έκανε τη γη εύφορη, κάθε χρόνο να φέρνουμε ως απαρχή στο άγαλμα του βασιλιά τους πρώτους καρπούς. Ο ιερέας του βασιλιά να φροντίζει το άγαλμα του βασιλιά να είναι πάντοτε στολισμένο με στεφάνι που να αντιστοιχεί στην εκάστοτε εποχή του χρόνου.

Και έτσι ώστε εκτός από τις τιμές που έχουν ήδη δοθεί στην αδελφή του βασιλιά, τη βασίλισσα Λαοδίκη, να της δοθούν κι άλλες, που δεν θα δείχνουν μόνο την τωρινή ευγνωμοσύνη του λαού, αλλά θα κρατούν ζωντανή για πάντα τη μνήμη της, κι ώστε όλοι οι ξένοι που έρχονται στην πόλη μας να βλέπουν σε κεντρική θέση ένα δείγμα της ευγνωμοσύνης του λαού, και για να είναι φανερό ότι ψηφίζουμε για όλους τις τιμές που τους αξίζουν, να επισκευασθεί η κρήνη που βρίσκεται στην αγορά και να φροντίσουμε να έρχεται νερό. Η κρήνη αυτή να αφιερωθεί στην αδελφή του βασιλιά Αντιόχου, Λαοδίκη, και να της δοθεί το όνομα της Λαοδίκης. Κι επειδή η βασίλισσα είναι ευσεβής απέναντι στους θεούς και εύνους απέναντι στους ανθρώπους, είναι πρόπον όσοι τιμούν τους θεούς και κάνουν καθαρτήριες τελετές να παίρνουν το νερό για το τελετουργικό ράντισμα από την κρήνη που φέρει το όνομά της. Για σωτηρία και ευλογία! Όλοι οι ιερείς και οι ιέρειες που προσφέρουν θυσία για το καλό της πόλης, να χρησιμοποιούν αυτό το νερό σε όλες τις θυσίες που χρειάζεται. Κι όσοι πραγματοποιούν σπονδές να παίρνουν νερό από εκεί. Επίσης να παίρνουν νερό από αυτή την κρήνη και για τα γαμήλια λουτρά των νυφών. Όσοι παίρνουν νερό για τις παραπάνω χρήσεις θα πρέπει όταν πηγαίνουν και έρχονται από την κρήνη να φορούν λευκά ενδύματα και στεφάνια - -».

Ανάλυση: A. Chaniotis, *Isotheoi timai* : la divinité mortelle d'Antiochos III à Téos, *Kernos* 20, 2007, 153-171.

8. Ο ύμνος των Αθηναίων για τον Δημήτριο Πολιορκητή, 294 π.Χ.

Πηγή: Αθήναιος, *Δειπνοσοφισταί* 6, 253 D-F.

«Πώς είναι παρόντες στην πόλη οι μεγαλύτεροι και πιο προσφιλείς θεοί! Γιατί μια ευνοϊκή συγκυρία έφερε εδώ τη Δήμητρα συνάμα και τον Δημήτριο. Η μεν Δήμητρα έρχεται για να

τελέσει τα σεμνά μυστήρια της Κόρης, ο δε Δημήτριος είναι παρών, εύθυμος, όπως ταιριάζει σε θεό, και όμρφος και γελαστός. Είναι μια σεμνή εικόνα: όλογυρα όλοι οι φίλοι του και στη μέση αυτός, σαν να είναι οι φίλοι του αστέρια κι αυτός ο ήλιος. Παιδί του Ποσειδώνα, του ισχυρότερου θεού, χαίρε, και παιδί της Αφροδίτης! Γιατί άλλοι θεοί ή βρίσκονται κάπου μακριά ή δεν έχουν αυτιά ή δεν υπάρχουν ή δε μας δίνουν σημασία. Εσένα όμως σε βλέπουμε εδώ, παρόντα, όχι από ξύλο ή από πέτρα, αλλά αληθινό. Πρώτα φέρε ειρήνη, αγαπημένε, γιατί έχεις την εξουσία. Και τη σφίγγα, όχι εκείνη που καταπιέζει τη Θήβα, αλλά όλη την Ελλάδα, εννοώ τον Αιτωλό που κάθεται πάνω σε ένα βράχο, όπως εκείνη η αρχαία σφίγγα, και αρπάζει όλους τους ανθρώπους μας· και δεν μπορώ να την παλέψω. Γιατί είναι συνήθεια των Αιτωλών να αρπάζουν το βίος των γειτόνων τους, τώρα και όσων είναι μακριά. Πάνω απ' όλα βάλε σ' αυτούς ένα τέλος, συ ο ίδιος. Αλλιώς, βρες έναν Οιδίποδα που είτε θα γκρεμίσει τη σφίγγα είτε θα την κάνει στάχτη.»

Ανάλυση: A. Chaniotis, *The Ithyphallic Hymn for Demetrios Poliorcetes and Hellenistic Religious Mentality*, in P.P. Iossif, A.S. Chankowski, and C.C. Lorber (eds.), *More than Men, Less than Gods. Studies in Royal Cult and Imperial Worship. Proceedings of the International Colloquium Organized by the Belgian School at Athens (1-2 November 2007)*, Leuven: Peeters 2011, 157-195.

Τα άρθρα αυτά είναι ελεύθερα προσβάσιμα στην ιστοσελίδα

<https://ias.academia.edu/AngelosChaniotis>